

@kestavakaupunki #kestavakaupunki

Kestävän kaupungin vipuvarret - kestävyyskäytännöt

Osana Ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelmaa VIPU-hankkeessa etsittiin ja löydettiin kiinnostavia kestävän kehityksen käytäntöjä. Mielenkiintoisia käytäntöjä yhdistää se, että niiden avulla voidaan samanaikaisesti edistää useampaa kuin yhtä kestävyyskäytännön ulottuvuutta. Erityinen huomio on kiinnitetty käytäntöjen skaalaamisen mahdollisuuksiin.

VIPU-käytännöt on jaettu neljään kategoriaan:

- Lähiluonnon saavutettavuus
- Osallisuus, liikunta ja kestävyys
- Kestävyyskäytännön digitalisaatio ja tiedolla johtaminen
- Kestävä rakentaminen ja asuminen

Tässä esityksessä esitellään lyhyesti kestävyyskäytännöt **Osallisuus, liikunta ja kestävyys** – teeman alta. Lisää tietoa jokaisesta teeman käytännöstä löytyy sekä linkkien ja yhteyshenkilöiden kautta.

Lisää materiaaleja, videoesittelyjä ja muut kolme teemaa käytäntöineen löydät osoitteesta kestavakaupunki.fi/skaalaus

Osallisuus, liikunta ja kestävyys

Teemassa nostetaan esiin käytäntöjä, joissa kestävät ratkaisut on kehitetty yhdessä kansalaisyhteiskunnan kanssa tai sieltä nousevasta aloitteesta. Esimerkiksi liikuntapaikoilla ja –palveluilla on mahdollisuus vaikuttaa suoraan terveyteen ja hyvinvointiin sekä samanaikaisesti edistää muita kestävyys ulottuvuuksia.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

BikeLab

BikeLab yhdistää pyöräilyn edistämisen ja nuorten työllistämisen. Vuonna 2019 pilotoitu Hämeenlinnan kaupungin, Hämeenlinnan seudun 4H:n, ammattiopisto Tavastian, Pyöräliiton ja Parolan pyörähuollon yhteinen toimintamalli sisälsi kaksi vaihetta: ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin liikkuva pyörähuoltopiste ja toisessa vaiheessa nuorille järjestettiin polkupyörämekaanikon koulutuspilotti.

Pyöräilyosaajia tarvitaan

Pyöräily kasvaa roimaa vauhtia Suomessa ja sen edistämiseen löytyy intoa niin valtion kuin kaupunkienkin taholta. Koronapandemia on entisestään lisännyt pyörähankintojen määrää. Samaan aikaan Suomessa on pula pyörämekaanikoista: alan koulutusta ei juurikaan ole, jolloin uusia osaajia ei saada tarpeeksi kasvavaan pyörähuoltotarpeeseen. Hämeenlinnassa onnistuttiin yhdistämään pyöräilyn edistämisen tavoite nuorten työllistämiseen BikeLabin avulla, näin ratkoen yhdellä mallilla useaa haastetta yhtä aikaa.

Nuorille kesätöitä ja koulutusta pyöräilyn parissa

Ensimmäisessä vaiheessa kymmenkunta nuorta sai kesätyöpaikan 4H-yhdistyksen järjestämällä liikkuvalla pyörähuoltopisteellä. Suuremman yhteiskunnallisen tavoitteen edistäminen ja yhteisön toimintaan osallistuminen antoivat nuorille merkityksellisen työkokemuksen. Toisessa vaiheessa osa nuorista jatkoi pyörämekaanikon koulutuspilottiin. Ammattiopisto Tavastian ja Parolan pyörähuollon yhteistyössä järjestämä pilotti oli 15op laajuinen valinnainen opintokokonaisuus osana Tavastian autoalan ammattitutkintoa. Koulutusta kehitettiin työelämälähtöisesti: koulutus lähti yritysten tunnistetusta tarpeesta saada lisää pyöräalan osaajia, ja Parolan pyörähuollon kautta saatiin mukaan yritysten näkökulma siitä, mitä koulutuksen tulee sisältää.

Haasteena toiminnan laajentaminen

Skaalaamisen haasteena on koulutuksen laajentamisen rahoituksen hankkiminen. Valinnaisen opintokokonaisuuden lisäksi tarvittaisiin kokonainen tutkinto, johon tarvitaan myös tutkintonimike. Tämä vaatisi toimenpiteitä myös valtion puolelta. Pyöräilyn suosion kasvu ja vallitseva osaajapula luovat kuitenkin runsasta kysyntää toiminnan skaalaamiselle.

Lisää tietoa:

Ismo Hannula, erityissuunnittelija
etunimi.sukunimi@hameenlinna.fi.

Hämeenlinnan kaupunki

<https://www.facebook.com/BikeLabHML/>

Hiilineutraali Honka kutsuu kaikki toimimaan

Hiilineutraali Honka on hanke, jolla koripalloseura Tapiolan Honka kantaa vastuuta toimintansa kestävydestä. Hankkeessa on laskettu seuran hiilijalanjälki ja arvioitu potentiaalia sen pienentämiseen. Laskenta tehtiin ”normaalivuoden” 2019 toimintalukuihin perustuen Sitran Hiilifiksu -laskurilla ja myös muita päästökertoimia soveltaen. Honkahalli on vaihtanut Ilmatar Oy:n tuulisähköön elokuussa 2020. Honkahallin valaistus vaihdettiin jo aikaisemmin led-valoihin ja keväällä 2021 tehtiin sopimus Fortumin EkoPlus -kaukolämmöstä. Toisaalta Honka tunnistaa pienten, joka päivä toistuvien kestävyystekojen merkityksen. Koristarvikkeita ja seuran logovaatteita ostetaan, myydään ja lahjoitetaan Tapiolan Hongan Kirppis -ryhmässä, lajittelua on parannettu Honkahallissa ja talkoilla on ploggattu ”ziljoona roskaa”. Kahvion tarjontaa ollaan uusimassa vuonna 2021 ”Green Café”-idealla idealla ja kertakäyttöiset käsipyyhkeet ollaan vaihtamassa kankaisiin. Seura kannustaa pyöräilyyn, järjestää hallilla pyöränhuoltopajoja ja pyrkii parantamaan hallin pyöräpysäköintiä.

Sosiaalinen kestävyys osana toimintaa

Seuran aktiivien kannalta Hiilineutraali Honka on vapaaehtoistyönä tehtyä kestävien toimintatapojen rakentamista: viestintää, projektointia, esityksiä monille eri sidosryhmille ja varainhankintaa. Toiminta sisältää selvitystöitä, kokouksia ja neuvotteluja, rahoitushakemuksia, www- ja some-viestintää ja hankkeiden toteutusta. Tapiolan Honka kantaa vastuutaan myös sosiaalisesta kestävydestä mm. palkitsemalla hyvän tuulen pelaajia Ilmatar Oy:n kanssa, ylläpitämällä toimintaa kaikenikäisille ja tasoisille pelaajille sekä järjestämällä alueellisia ja valtakunnallisia koristurnauksia. Stipendien kautta varmistetaan kaikkien mahdollisuus harrastaa koripalloa mukavassa ilmapiirissä.

Yhteistyötä Espoon kaupungin ja kumppanien kanssa

Jatkossa Hiilineutraali Honka haluaa osallistua osallistuu aktiivisesti oman lähiympäristönsä, Tapiolan urheilupuiston tulevaan suunnitteluun tulevaisuuden kestäväksi liikuntaympäristöksi Hiilineutraali Tapiolan jalkapallostadion -projektin myötä.

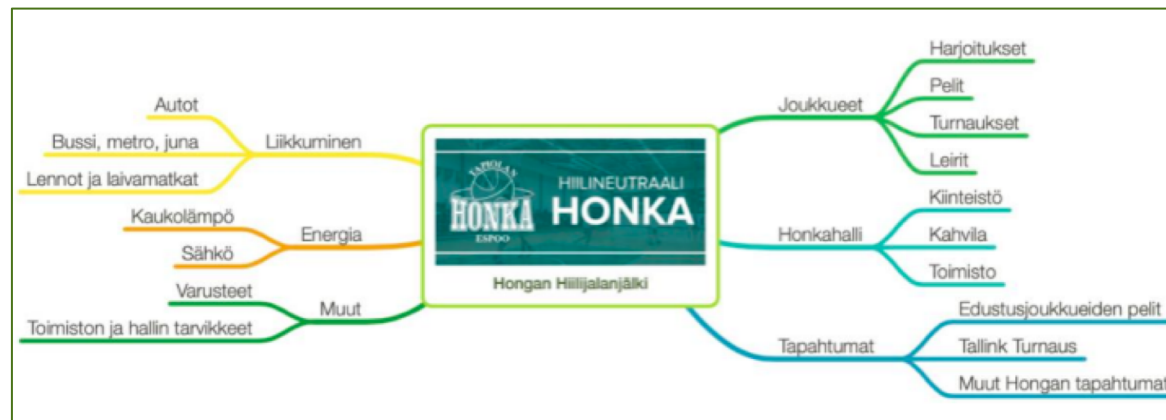
Espoon kaupunki puolestaan on kiinnostunut skaalaamaan Hongan toimintamallia yhteistyöhön muihin kaupungissa toimiviin urheilu- ja liikuntajärjestöihin.

Tapiolan Honka neuvottelee hiilineutraalius-yhteistyöstä myös yritysten kanssa. Hankkeen myötä Honka liittyi ensimmäisenä suomalaisena toimijana YK:n kansainväliseen Sports for Climate Action -verkostoon.

Lisää tietoa:

<https://www.tapiolanhonka.fi/ajankohtaista/hiilineutraali-honka/>

Videokertomus: <https://youtu.be/2IQomw7BhAo>

Kuvassa: Lizzie Armento Kenneli DIY Kuvaaja: Keke Leppälä

Vanha tehdasalue kaupunkilaisten käyttöön

Kaupungeissa toimii monia aktiivisia yhteisöjä, jotka ovat innokkaita kehittämään toimintaansa. Usein tarvitaan kuitenkin kaupungin tukea, että toimintaa saadaan eteenpäin. Monessa kaupungissa juuri skeittarit ovat aktiivisimpia aloitteentekijöitä. Tilojen ja tarpeeksi vaativien ratojen puuttuminen estää taitavien harrastajien kehittymistä. Tampereella skeittiparkille löytyi hyvä tila kaupungin ja Pirkanmaan Kaarikoirien yhteistyössä. Kaupunki osti vanhan Hiedanrannan tehdasalueen, ja sen sijaan, että se oltaisiin suljettu yleisöltä, tehdasalueen tilat annettiin edelleen kehitettäväksi tamperelaisille yhteisöille. Kaarikoirat ottivat kaupunkiin yhteyttä ja niin skeittiparkin suunnittelu pääsi käyntiin.

Kaupungin rooli skeittiparkin rakentamisessa on ollut ennen kaikkea mahdollistaja. Pirkanmaan Kaarikoirat on itse ollut alusta asti aktiivisesti mukana, kasannut idean, hankkinut rahoituksen ja koordinoanut projektia.

Skeittiparkki tuottaa monenlaisia hyötyjä

Varsinaisen rakennusprojektin tuloksena syntyi skeittihalli vanhoihin tehdastiloihin. Sen lisäksi projektissa on syntynyt kuitenkin myös paljon muuta. Skeittihallin rakentamiseen osallistui työttömänä olleita skeittareita, joita koulutettiin betoniskeittiparkin rakentamiseen rakennusyritysten avustamana. Kaarikoirat kokosi myös hankkeen rahoituksen mm. opetus- ja kulttuuriministeriöltä ja Suomen Rullalautaliitolta. Useat hankkeeseen osallistuneet nuoret ovat saaneet ammattitaidon ja työllistyneet skeittirakentamisessa.

Kaupunki mahdollistaa osaltaan uutta tekemisen kulttuuria

Monilla yhteisöillä toimintaa rajoittaa juuri tilojen puute, johon kaupunki voi tarjota ratkaisuja. Hiedanrannassa tilat on annettu tai vuokrattu edullisesti suoraan yhteisöille, jolloin kaupungin ei ole tarvinnut itse juurikaan investoida niihin. Tuloksena oli paitsi skeittiparkki, myös paljon uutta osaamista ja intoa kokeilla uutta, joista on syntynyt positiivinen kehä. On syntynyt uusia palveluita ja ympäristöjä, jotka hyödyttävät koko kaupunkiyhteisöä. Lisäksi on kehittynyt yhteisö, jossa nuoret kaupunkilaiset ovat saaneet kokemuksen siitä, että oman kaupungin asioihin voi vaikuttaa. Lisätuotteena on saavutettu huomattavasti myös kansainvälistä näkyvyyttä eri medioissa. Skeittaus skaalautuu jo yllättäviin asioihin: Sammon keskuslukiossa avataan syksyllä 2021 Suomen ensimmäinen skeittilinja, joka yhdistää skeittaukseen ”kaupunkikulttuuria, kansainvälisyyttä ja viestintää”.

Yhteiskehittäminen on paljon esillä kaupunkikehittämisen kontekstissa, ja siitä on kysymys myös tässä. Yhdistyksen aktiivit ovat jälkikäteen tyytyväisiä kaupungin vastaantuloihin, mutta kokevat että kaupungin eri tahojen saaminen mukaan pitkäjänteiseen kehittämiseen on vaatinut myös paljon lobbauksia. Vastaavien käytäntöjen skaalaaminen vaatii ennenkaikkea ennakkoluulottomuutta ja uuden kokeilemista sekä kaupungilta tarkkaa korvaa kuunnella asukkaitaan.

Kuvissa: Joel Juuso, Lizzie Armanto
Kuvaaja: Keke Leppä

Lisää tietoa:

Mikko Kyrönviita
etunimi.sukunimi@tuni.fi

Videokertomus: <https://www.youtube.com/watch?v=pZ80IYOnDw0>